

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare DUMINECA

Prețul Abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane
 „ „ „ pe 1/2 an . 5 „ „
 „ România și străinătate pe an . 14 franci
 „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Prețul inserțiunilor :

Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cuvinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor.

Corespondințele se adresează redacțiunii

„FOAIA DIECESANĂ“;

eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la

ADMINISTRAȚIA

Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

Caransebeș în 20 Octom. (1 Nov.) 1895.

Vieța este o luptă continuă pentru existență și pentru asigurarea ajungerei scopului final. Precum un individ are a lupta în decursul vieții sale, așa și fie-care societate, reuniune sau întrunire a indivizilor numai prin luptă și muncă continuă poate să-și asigure existența sa și scopurilor sale. Sunt în decursul vieții timpuri, cari cer întreaga energie, o activitate și muncă neobosită a singuraticului individ pentru asigurarea existenței și a scopului său individual; tot așa și a tuturor membrilor unei însoțiri de oameni, pentruca însoțirea lor și scopurile lor comune să nu cadă jertfă vitregității timpului. În astfel de timpuri cu deosebire asupra conducătorilor zace multă și mare responsabilitate; dela dănsii se cere multă iubire de cauză, mult interes pentru binele comun, pentruca așa să poată conduce și feri de toate pericolele societatea, în a cărei frunte sunt puși. Biserica noastră ortodoxă încă este o societate, o întrunire a oamenilor; însă a oamenilor credincioși, cari au primit învățăturile cele mântuitoare ale Domnului nostru Isus Cristos. Ea este o întrunire ce se deosebesce cu totul de altele; eară scopul ei este sublim și sânt, nu ceva profan, este mântuirea sufletelor.

Ea are un caracter dublu, un caracter dzeesc și omenesc. Are caracter dzeesc, căci întemeietoriul bisericii este însuș Mântuitoriul nostru Isus Cristos, El este capul bisericii, eară biserica este corpul Lui, după cum ne învață sântul apostol Pavel în epistola sa către Efeseni, și se conduce de Duhul sânt. De altă parte are caracter omenesc, căci este o societate, o întrunire a oamenilor.

Ca societate, ca întrunire a oamenilor, și biserica este espusă inimizității lumesci, și încă în mai mare măsură decât ori care altă întrunire omenescă, căci fiind ea de origine dzească lumea nu o iubesc; lumea iubesc numai pe ai săi, după cuvintele Mântuitoriului.

Biserica începând dela întemeierea ei a avut să lupte contra atacurilor lumii. După cum erau aceste atacuri mai vehemente și biserica opunea mai mult zel, mai multă energie, și desvolta mai multă activitate pentru păstrarea intactă a dzeescilor învățături, și pentru întărirea în credință a singuraticilor membri ai ei. Erau la locul lor atât singuraticii creștini cât și superiorii lor bisericesci. După cuvintele sântului Atanasie cel mare, vasele bisericilor erau de lemn, dară superiorii bisericesci, preoții erau de aur.

Inimici în totdeauna a avut biserica; durere, și inimici interni, în sinul ei, căci de multe ori chiar și între membrii ei s'au aflat de aceia, cari au atăcat învățăturile bisericii voind a le esplica după placul și gustul lor, cari au încercat a lovi și a slăbi disciplina bisericească, pentru ca așa cu atâta mai ușor și mai nejenati să se misce întru plăcerile lor. Dară biserica a ramas invingătoare, căci după cuvintele Mântuitoriului nostru, „nici porțile iadului nu o vor sfărîma.“

Astăzi vedem, că sânta biserica se află în referinți cu totul grele; grele pentru slăbiciunea oamenilor, și pentru indiferentismul, ce vedem că zi de zi tot mai mult crește și sporesce între membrii ei. Nu este destul, că trebuie ea să țină front atacurilor ostile de dinafară, ci ea trebuie se lupte și pentru stăpînirea rătăcirilor membrilor ei isvorite din înțelepciunea falsă lumească, carea o amenință cu perire.

Multe și diferite sânt greutățile, cu cari astăzi trebuie s. biserica să păsească la luptă, și acestea recer, ca fiecare membru al bisericii să fie la locul său, fiecarele trebuie să fie cu zel învăpăiat și energie neadormită întru susținerea intactă a învățăturilor bisericesci moștenite dela Mântuitoriul nostru și dela sântii părinți, fiecarele trebuie cu iubire înfocată să se alipească sântei bisericii și învățăturilor mântuitoare ale ei, supunându-se lor cu plăcere.

Eară dela superiorii bisericesci, dela părinții sufletesci, se cere mai mult ca ori când, ca se fie treji și priveghietori, învățând și îndreptând cu fapta și cu cuvântul, căci mare este responsabilitatea lor; se cere abnegațiune și iubire de oficiu; se cere ca întrînșii se se reoglindească învățătura și disciplina bisericească; se servească ca exemplu viu credincioșilor; se lumineze așa înaintea oamenilor, înaintea credincioșilor, ca acestia văzând faptele lor cele bune se preamărească pe Tatăl nostru cel din ceriuri.

Cunoscând noi greutatea timpurilor, în cari trăim, și dacă ne întrebăm, că oare suntem noi destul de pregătiți pentru de a înfrunta sau de a rezista tuturor atacurilor și învățăturilor greșite de din afară? apoi, vom trebui să mărturisim, că, nu suntem destul de pregătiți. Și aceasta, luând în considerare atât singuraticii membrii ai bisericii, poporul, cât și păstorii sufletesci, cari sunt puși pe alocurea pentru conducerea spirituală. Căci dacă privim la popor, apoi ne vom spăimânta de aceea ce vedem, că prinde rădăcini în mijlocul lui. La mulți, foarte mulți din popor vedem un indiferentism religios, o nepăsare față de cele sante, față de cele ale bisericii; vedem o desconsiderare a învățăturilor și asăzământelor bisericesci; se necinstesc datinile noastre religioase; se necinstesc sărbătorile și serviciile dzeesci; scurt zis, vedem o decădintă religios-morală; vedem că a prins rădăcini o boală, carea recere o tractare energică, și radicală.

Acestea sunt nisce aparițiuni ce trebuie să pună în serioase îngrijiri pe fiecare bărbat cu inimă pentru binele și prosperarea bisericii noastre și respective a credincioșilor și neamului nostru în general și cu deosebire pe aceia, cari sunt puși pentru conducerea spirituală a poporului. Aceste aparițiuni își au basa lor în spiritul timpului de acuma, carele inficiază totul, și se nutresc de așa numita cultură a seclului nostru, carea uscă și vestejesce gingașele simțăminte religios-morale, și tot mai mult slăbesc legăturile cele sante, cu cari am fost legați de sânta noastră biserică, carea până astăzi ca o mamă bună și grijilie ni-a încălzit la sinul ei și ne-a conservat în curățenia noastră de români dreptmăritori.

S'au lătit și a prins tot mai mult rădăcini acest rău, pentrucă, trebuie să recunoaștem, cam puțină grijă au avut părinții sufletesci pentru împedecarea și nimicirea rēului. Căci s'a negligat mult împărtășirea învățământului religionariu. În foarte multe locuri nici tinerimea nici cei crescuți nu au fost împărtășii de învățământul religionariu, ceace durere, și acuma se întemplă. Apoi mulți au intrat în șirul părinților sufletesci, cari nu au avut și nu au nici vocațiune nici iubire de serviciul lor cel sânt; eară urmarea este că nici comportarea lor nu este în conformitate cu sântenia serviciului. Ast-

feliu de părinți sufletesci nu au zidit ci au dărimat; nu au încălzit ci au uscat simțămintele nobile religioase, ale păstorilor; nu au împedecat lățirea rēului, ci din contră, i-au netezit calea. Am putea aplica cuvintele sântului Atanasie cel mare, că vasele bisericesci au început să fie de aur, dară preoții de lemn.

Să confirmă acestea și prin cele espuse de un preot în articolul „Cuvântul unui preot“, publicat în „Dreptatea“ reprodus și în „Foaia diecesană“, apoi și în corespondența unui preot „de lângă Logoj“ publicată tot în „Dreptatea“. Și mă bucur mult, că în șirul preoției noastre se află bărbați, cari recunosc greșelele, sau mai bine zis, păcatele comise, și în consecință cer o disciplină și controlă mai severă, punctualitate și scrupulositate în împlinirea serviciului.

Deci pentru de a evita rēul ce amenință s. biserică în general și în special pe singuraticii credincioși în urma referințelor noaue create de potestatea lumească; pentru de a ținea pe credincioși în strēnsă și neclătită legătură cu sânta noastră biserică strămoșască; pentru de a pune stavilă indiferentismului religionariu: este de lipsă, ca toți bărbații de bine, toți fii bisericii, și cu deosebire părinții sufletesci să fie cu priveghiere, să îndemne și îmbărbăteze pe cei ce se vor arăta slabi. Părinții sufletesci să fie la postul lor, precum pretinde aceasta sânta maică biserică și jurământul depus la sântul altariu al Domnului; să nu neglige învățământul religionariu față de tinerimea școlară, eară amvonul să nu stea mut în fața credincioșilor, ci necontenit să resune de pe el cuvântul lui Dzeu; să fie neobosiți și consciințioși întru împlinirea serviciului preoțesc, spre întărirea și mângăierea credincioșilor; să nu scape nici pe un moment prudința pastorală, și nici cuvintele scripturei: *fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbii*.

Da, acestea să recer acuma; eară pentru viitoriu, înainte de toate este de lipsă o scrupulositate în alegerea celor ce voesc să se pregătească pentru preoție; o priveghiere încordată asupra creșterii și pregătirii lor.

Dacă se va observa rigurositate în alegerea celor ce voesc a se pregăti pentru preoție, în ce privesce calitățile spirituale și morale; dacă dēnșii vor fi pregătiți precum cere sânta biserică, și întărindu-se în învățăturile santei noastre biserici strămoșesci și în alipirea cătră santele așezăminte bisericesci, atunci vom avea preoți, cu rfvnă și zel pentru oficiul lor, cari vor lucra cu bărbăție pentru prosperarea santei biserici și pentru binele timpural și veclnic al credincioșilor nostri.

T.

Studiu

despre Celți și numele de localități

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(continuare)

Cercheligi sau Circhiligi

După operat, așa se numește o parte din islasul satului și aici e o păduriță cu tufe mici. După D. N. Spinean „la Rocșoreni e pădurea Cerchezilor“ apoi: Cerchezele, loc numit astfel la com. rurală Negomir, ambele în jud. Mehedinț; iară la Frunzescu se află: Cercăzie moșie în jud. Ilfov, Cerchezeni sat în jud. Botoșani, Cerchezeni locuința izolată în jud. Ialomița; Lunca la Cerchez pădure în jud. Mehedinț.

Numele Cerchiligi sau Circhiligi nu arată pozițiunea locurilor, adică: deal, colnic, câmp etc., ci însușirea cu păduri de atari arbori. Keirk la Celți, querc-us la Latini, nemțește Eiche, ca soiu de arbore. Așa ke din keirk; precum que din querc, se strămută în ce, și de aici „cerch și circh“ în numele Cercheligi, Circhiligi cum p. e. din quinquē latin avem: cinci. Întră speciile arborelui querc-us, una e: cerr, la Nemți Zerreiche, quercus cerris alta e quercus suber, la Nemți Kork-eiche, de unde vedem, că kork asemenea purcede din keirk. La Latini arbor querna un nume general, adică al soiului Querc-us și din querna, que=cher, strămutându-se în g, avem gorun ca specie, (și alta stejar, stegiar). Din querna=cherna la Francezi che(r)ne și căzând r, apoi căderea lui însemnându-se cu circumflex p. e. e. chène, Eiche, chénaie pădure [unde aie înseamnă loc, teren] deși azi ch sună ca ș. În Cercheligi și Circhiligi e și i înainte de lig e literă legătoare, iară lig respective ligă e sufix, cum p. e. din țeapă avem țepligă, și e sufix de diminutiv, ce arată că cercheligi, circhiligi sunt arbori mici, sunt tufe. Liga sau lig e compus din două diminutive din li și eg¹⁾ La Celți [W. Obermüller I. 532 VI 180] afară de keirk a mai fost cuvântul keirt cu înțeles asemenea și de pădure; din keirt [ke trecând în ge=ghe] la Nemți s'a făcut cuvântul Gerte, neua, vergea. Din keirt la M. Boulet gort, la noi joardă, c=g=j după forma Gerte.

Numele cercăzie, Cerchezeni, Cerchez, Cerchezele, din România ne îndeamnă, ca să scrutăm mai departe. Cerchesii, Cerchezii [W. Obermüller II. 837] numele vechiu l'au avut Kerketi, din keirt pădure de cerr, și Cerchesii din keirk, quercus pădure de cerr. Cerchesii au locuit în jumătatea apuseană a Caucasului și azi în genere se chiamă: Circasii; dar' numele cel mai vechiu a fost Corconti; astfel, iată formele keirk, kork, cerc, circ, corc. În secolul al IV-lea d. Cr. [II. 180] între Altai și Ienisei a fost o țară Cherchis, azi Kirgisia și locuitorii se numesc: Kirgisii, din forma keirk, kirg, quercus, cerr și respective pădure de cerr. Numele Corconti din corc, keirk, on loc și tae, oameni locuitori. La Măidan și România nu au locuit Cerchezi, carii doară ar fi venit în timpul emigrațiunii sau pe timpul Turcilor, cum s'au

¹⁾ Din talpă, talpigă, numai ig, cârlig și apoi cătăligă.

așezat în Dobrugia, ci înainte de Cristos, cu câteva sute de ani a locuit popor din strămoșii Cerchesilor de azi din Caucas. Pe teritoriul României mai sunt multe nume, cari s'ar putea înșira aici, cu origine din keirk, keirt, dar' lipsesece o descriere bună a lor, și pentru aceasta nu se poate face hotăr întră keirk și cele zise la Cărhoaiie, din car, carc stêncă, peatră, dar în fața locului s'ar putea deosebi, că din cari rădăcini purced? Astfel sunt numele: Cărce, Cărceni, Cărciu, Cărgaz, Cărja; Cerchița, Chercișoara, Chereculbic, Chirca, Cărceoaiie, Chircitesci, Corciovan, Corcodel, Corcoian, Curcubeta etc.

Dar' trebuie să ne mai oprim la aceasta materie. Am amintit de cuvântul gorun și aduc și cuvântul gorgoașă, ce în dicționare românesce nu l'am aflat. W. Obermüller [I. 513 543] arată cuvântul garan la Galli și că înseamnă pădure de tufă, și pădure tînără de cerr. Din garan s'a format la Nemți: garn, gern, gähren cuvânt de toată ziua cu acelaș înțeles și pentru nume locale. Gărâna, după Ilie Traila, în jurul Oraviței înseamnă: pădure tînără. Noi avem cuvântul gorun și precum am zis mai sus îl deduc din Querna, keirn. Dict. Ac. Romane îl aduce în asemănare cu un cuvânt latin închipuit quercenus, dar' din acesta ar trebui să fie gor-g-on și nu gorun. W. Obermüller pentru keirk, arată forme celtice garh, garg=querc-us căci K=gne=g. [I. 513] Ajungând acuma la cuvântul gorgoașă, ce e ca o nucă mare, fructul gorunului, vedem că gorg din gorgoașă e identic cu kork cu gorg, astfel querc-oșa keirk-oșa, gorg-oșa. Iată cuvânt celtic în limba noastră. W. Obermüller zice, că în numele dealului Garganus din Apulia vechiă, gorg înseamnă quercus, deci pe deal a fost pădure de keirk. Dar' gar [ger, gir, gor, gur] de origine din car, peatră stêncă, deal, munte, înseamnă și aceste; pentru aceasta în lipsă de descriere bună a numelor locale precis nu poți face otar întră garg prejur de deal și garg, keirk, quercus gorun. În România p. e. se află Goran pădure de 1160 de pogoane în jud. Arges; Gergan, pădure în jud. Muscel, dar' și Gorgana [ca garganus din Apulia] munte în jud. Muscel. Încât numele următoare locale nu zac la deal, la munți, etc. înseamnă garg keirk, p. e. Gărgăcei, Gărgăuni, Gergani, Gergulie, Gergheana, Ghergisani, Gherghița, Giurgenă, Giurgiuța, Giurgiu, Gergota, Gurg; iară încât zac la munte și sunt păduri pe localități în prima liniă înseamnă deal, aceea ce se vede din departe și în a doana linie, pădure.

Cioacă, Cucă, Cucuiu

După operat, Cioacă e un deluț. Cucă, dealul ce stă spre sud; Cucuiu Miclii, un deal ce stă singur întră două dealuri din sus de Barbura. În Transilvania Nrii 1 și 2 din 1891 am scris despre muntele Cogaion din Dacia, amintit de Strabo, † 24 d. Cr.; am scris despre muntele Caucasus, ce după o inscripțiune a fost în Dacia un munte cu numele ca Caucasul, dintră marea neagră și caspică, amintit și de Herodot † 404 a. Cr. și apoi că pe timpul Goților în Ardeal a fost o țară Cauca. Cine se interesează ca să citească materialul, lucrat foarte pe lung îl poate afla în locul citat; dar aici aduc înainte

numai aceea, că la Celți coiche a însemnat deal, munte, deci, formele Cioacă, Cucă, Cucuiu, coga coca etc. și toate rădăcinile numelor de munți în formele cac, cec, cic, coc cuc, apoi c trecând în g, în formele gag, geg, gig, gog, gug au înțelesul de deal, munte.

Unii profesori de filologie au ajuns la acel rezultat că rădăcina unui cuvânt se poate împărți în mai multe înțelese [împărțire sematologică] și pentru atare rădăcină au adus câte 3—4 exemple. Eu plecând din această orientare, rădăcina cac [deal, munte] am împărțit-o în toate înțelesele și cu exemple din alte limbi, și astfel sematologice am executat ceva, ce numai esista în atare literatură.

Chilăvița

Chilăvița e un ogaș adevărat părau lângă dealul numit Colnic. Chil înseamnă deal apoi urmează abh, abha, apă, deci chil-ava apă de deal, ița sufix de diminutiv astfel Chilavița înseamnă: apă mică de deal. Col la Celți, collis la Latini, col-nic la Români; colean la Celți [ean diminutiv] colnic mic, deal mic; din acel col e culmen la Latini, culme la noi. Calavon rîu în Franța, cal deal, avon rîu. Kilb la Gălici deal, de aci kilben deal mic în Argan, Kilpenstage deal în Schwartz-Wald; kilbeagh deal în Irlanda. Kleith, cleith la Celți deal din cal=cle și aith nalt; de aci Klettberg lângă Erfurt; Klotberg lângă Mahlsfuren. Cal, cel, chel, cil, chil, col, cul înseamnă deal, munte, colnic. Câteva asemănări. Kail-as munte în Himalaia. Kalathien [cal-aith-ion] deal în Laconia; Kalidronus deal la Thermopile [drom din eruin spate]; Calauca munte în jud. Buzău. Monte Celia în Roma; Celeiu măgură în jud. Dolj, Celcovița munte în jud. Mehedinț. Celc-ov-ița înseamnă apă mică din prejur [c=ic] de deal; deci e nume de părau și nu de munte. Clefmont și Clefs [din kilb] în Franța. Keilberg în Bavaria. Să cercăm forma chil=kil deal kil-ic-ia țară muntoasă în Asia mică. Kyllene [col-ean] delime în Peloponer. Kildromia [drom=druim] insulă stîncoasă. Chilivani stațiune de drum de fer în Italia. Chili munte și Chilie deal în jud. Romanți; Killeberg în Suedia; Koliias promontoriu în Attica; Ciolan [col-ean] deal și munți în România. Din asemenea rădăcini e la Latini: Celsus, Col-os-sus, columna; la noi: cleanț, clonț, colț, [vezi Nedeclea]. Ava din Chil-ava, e din gălicul abh, abha, apă. Litera b trece în f, m, p, v, și astfel af, am, ap, av, înseamnă apă (vezi Ivana). La Cimbri afon (on dimin.) înseamnă părau. Apfa un rîu în Epir. Parava părau în jud. Putna, din par=bar deal, ava apă. Timavus p. e. în Grecia, din tim, taom pădure și abh apă. Oravița din or, deal, ava apă, și ița diminutiv. Acolo este un părau Ora, din or deal și aa, aha apă. Slavenii zic, că sufixul ița, la numele păraielor e diminutiv slavean și ei îl scriu cu: ice (unde c sună ca t), W. Obermüller II. 137 zice: Itz, vechiu iza, itze la Boemi ice (c=t) sufixe de diminutive slavice, anume la nume de păraie și de rîuri și aceste corespund celticului ci (ti)

și sunt feminine, pentru că woda (apă) la Slavi e feminin și sub ița se subînțelege woda (apă).

Dr. At. Marienescu

(Va urma)

Prelegeri din teoria muzicii

făcute pentru elevii institutului pedagogic-teologic din Caransebeș

Pause

La ori-ce cântare se ivesc întreruperi, cari servesc cântărețului ca momente de odihnă. Aceste întreruperi se numesc *pause*. Fără de ele cântărețul n'ar fi în stare a cânta un șir mai lung de note. Pausale ca și notele au durată felurită, după cum au se însemne o tăcere mai lungă sau mai scurtă.

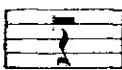
Pausă de o măsură (o linie groasă sub

linia a patra), pausa aceasta se numește și întreagă ceea-ce este însă greșit, de oare ce nu are tot deuna durată de patru pătrare, ci durata ei o stătoresce măsura.

Pausă de jumătate (o linie groasă asupra

liniei a treia) este egală în durată cu jumătate de notă.

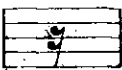
Pausă de un pătrariu este egală în du-

rată cu o notă de un pătrariu. La unii autori are forma

Pausă de o optime este egală în durată

cu notă de o optimă.

Pausă de o șase-spre-zecime este egală

în durată cu nota de o șase-spre-zecime.

Pausă de o trei-zeci-și-doime este egală

cu notă de trei-zeci-și-doime.

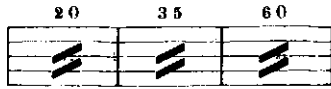
Pausă de o șase-zeci-și-pătrime este egală

cu o notă de șase-zeci-și-pătrime.

Pausele pentru durată mai mare au forma următoare :

Un număr mai mare de măsuri pausate se înseamnă :

NB. Regula este, că la pausele mai mari, începând cu cea de două măsuri, pe lângă semnele lor trebuie scris și numărul măsurilor pausate prin cifre.

Prelungirea notelor

Pentru a însemna lungimea tonurilor se mai folosesc, afară de forma notelor deja cunoscute, și puncte.

După cum voim a lungi o notă scriem unul, două sau și trei puncte, cari se numesc *puncte de prelungire* (punctum additionis) și se scrie imediat după notă și tot în acelaș loc, unde se află și nota care vine a fi prelungită.

NB. La notele, cari stau pe linii, se scrie punctul prelungirii în spațiul cel mai aproape.

Un punct pus lângă notă înseamnă că nota respectivă vine prelungită cu jumătate din durata ei.

se scrie

Infățișarea duratei întregi prin note.

Punctul al doilea pus lângă notă, o lungesc cu jumătate din durata punctului întâiu sau cu un pătrariu din durata notei respective.

se scrie

Infățișarea duratei întregi prin note.

Punctul al treilea lungesc nota cu jumătate durată din punctul al doilea sau cu un pătrariu din durata punctului dintâiu ori cu a opta parte din notă.

se scrie

Infățișarea duratei întregi prin note.

Prelungirea prin puncte se folosește numai la note cu durată mai mare. Un punct se poate scrie până la șase-spre-zecime. Două puncte se pot scrie numai la note până la optime. Trei puncte se scriu numai la note până la un pătrariu.

Toate pausele se pot lungi ca și notele prin puncte, care le adaugem lângă semnul pausei, precum :

pause cu un punct :

scrierea

executarea

pausă cu 2 puncte :

scrierea

executarea

pause cu 3 puncte :

se scrie

executarea

Aici are loc regula, care are valoare la note: cu cât se scriu mai multe puncte, cu atât trebuie să fie pausa și nota de o durată mai lungă.

(Va urma)

Nod în papură

În zilele 10 și 11 Septembrie v. a. c. Reuniunea învățătorilor noștri și-a ținut adunarea generală-iubilărie în Caransebeș. Corespondentul „Dreptății” avea să raporteze acestei foi despre adunare și festivitățile împrennate cu ea, și subscrisul aveam să fac tot acest lucru pentru „Foaia diecesană.”

Dară nici eu și nici numitul Corespondent n'am putut fi în tot locul, deci D-Sa își va fi completat datele pentru raportul său cum va fi aflat de bine — eu, având raportul D-Sale înaintea mea, mi-am completat datele dării mele de samă din acest raport. D-Sa face pe „originalul” în toate, eu închei raportul meu cu notița: *de raportul „Dreptății” ne-am folosit și noi în această dare de samă, mai ales pentru momentele, la cari n'am fost de față. Ambii ne-am făcut datorința . . . și pace bună!*

Dar Satana nu doarme . . . și *spiritul, care planează* asupra Sebeșului în statul său decide „întîmpinarea“ redactorului dela Foia diecesană, care cu *reproduceri* vrea să treacă de *original*, care cugetă cu capul altora, scrie cum îi dictează alții și cu foafeca, dăscălesce etc. cu alte cuvinte *spiritul planatoriu* gătînd cu comunitatea de avere și mileniul, cu moara episcopoească și referentul epitropesc, cu consistoriul și teologii fără parohii, cu afacerea Rubrini-Drăgălina etc. căutînd după noduri în papură a găsit să se acățe și de mine.

Că toată „întîmpinare“ corespondentului „Dreptății“, publicată în „Dreptatea“ nr. 223, este un *nod în papură* voi dovedi în cele ce urmează. Și fac acest lucru nu pentru ca să mă „rehabilitez“ înaintea opiniei publice, pe cari o reprezintă corespondentul numit, ci pentru ca să ne cunoaștem mai bine.

În întîmpinarea sa Dl Brutus — așa se numia odată corespondentul, care s'a lăpădat de acest nume de bună samă de când a cucerit lumea cu descoperirile sale și poate și cu clasicele-i poezii *Ușa și Popa Barbă-roasă* —

1. Îmi zice, că *nu mi-am compus singur darea de samă, ci i-am decopiat din cuvînt în cuvînt, raportul apărut în „Dreptatea“ și l'am publicat apoi în foaia mea, nu ca reproducere, ci ca original.* Acestea mi-le zice Dl Brutus la începutul întîmpinării. Mai apoi concede DSa, că *descrierea banchetului e originală, și în fine trebuie să admită, că și descrierea ședinții, în care s'a desbătut asupra petițiunii Dlui I. Vuia, e originală,* pentru-că dacă-l decopiam din cuvînt în cuvînt, nu pe D-Sa, ci pe mine însu-mi mă dăscăleam. Eată logica! Nu cetitorii acestor șire, ci însuș Dl Brutus va fi convins, că aserțiunea, cu care își începe întîmpinarea nu este altceva, decât *culmea — adevărului.*

Că am luat unele părți din raportul D-Sale, am spus-o la timpul său și dacă D-Sa tot mai susține, că eu voesc să fiu cu ori ce preț „original“, atunci nu cauta decât *noduri în papură.*

Dl Brutus n'a fost de față la toate momentele adunării și știu, că Domnul I. Marcu, notariul general, i-a dat lista comisiunilor alese și i-a istorisit decursul ședințelor, la cari D-Sa n'a luat parte. Eu încă n'am putut fi preste tot locul și adresându-mă Dlui president al Reuniunii, ca să-mi dea raportul general al comitetului, pentru ca să-mi scot oarecari date, D-Sa mi-a zis, să le iau din „Dreptatea“, că acolo sunt esacte. Tot așa am făcut de câte ori nu eram în curat cu ceva. Dacă știu, că se produce atîta sânge rău în Dl Brutus, sau dacă Dl Brutus și-ar lua de motto: „*Nolli me tangere*“ la corespondențele D-Sale, — atunci nu-i dădeam ocazie să mă întîmpine și pe mine ca pe toți aceia, cu cari și-a făcut de lucru.

Că nu este tocmai așa de neeuropean a scrie cum am scris eu îi voi dovedi Dlui Brutus privatim, arătîndu-i, dacă voesce, ca *toate* foile românesci, cu cari schimb foaia, au luat câte ceva din „F. D.“ Unele articoli întregi, altele părți din articoli, notițe, vârietăți etc. fără măcar se amintească, că sunt din F. D. — și pentru aceea n'a fost supărare.

2. Îmi mai zice Dl Brutus în întîmpinarea sa, dar indirect, că *eu scriu cum îmi dictează alții și că cuget cu capul altora.* Se poate. Ei, dar ce pierde D-Sa, dacă ar fi așa? Iar dacă am eu vr'o pierdere, ce-i pasă D-Sale, când eu mă simt mai bine cu un om de omenie la pagubă, decât

De altmintrelea priceperea și independența Dlui Brutus o cunoaștem și noi, dar nu ne dă mîna să facem calapod din ea.

3. Se mai acață Dl Brutus de mine zicîndu-mi, că scriu cu *foarfeca.* Mă voiu lămuri cu Dl Brutus în privința acestui punct atunci, când D-Sa îmi va fi arătat măcar numai un singur redactor, care nu întrebunțează foarfecile. Păcat, că nu am la mîna „Gazeta Poporului“ să mă conving, dacă nu cumva redactorul ei prim a făcut excepțiune. De altmintrelea știu mulți, că Dl Brutus, din cauza *originalității* și-a părăsit fătul-gazetă.

4. În fine să plînge D-l Brutus în contra mea, pentru că îl dăscălesc.

Și în ce constă dăscălirea aceasta?

Să vedeți!

D-l I. Vuia, învățătoriu în Bănat-Comloș, a adresat în săptămîna luminată a. c. comitetului Reuniunii învățătorilor noștri o petițiune, din care reproducem câte-va fraze: „*Condus de dorința ferbinte, de a da națiunii istoria culturii noastre naționale, am sacrificat de ani — sume enorme, timp și nopți priveghiînde, adunînd materialul de date și documente pentru istoria școalelor . . . însușefierea fanatică, de carea am fost condus întru realizarea marelui opere, a sacrificat chiar și interesele de existență ale familiei mele, marelui scop ce urmăresc . . . Pentru a scrie cu temei . . . este indispensabil de a scruta o mulțime de archive: din Viena . . . Pesta . . . Orade, Arad, Blaj, Sibiu, Timișoara, Vêrșeș . . . și alte centre . . . Frățiile voastre sunteți întruniți într'un corp spiritual, și nici decât material; sacrificați o parte din modestul fond al reuniunii, și ați salvat din perire — cartea culturii neamului românesc!*“

„*D-voastră, cari o'ați jertfit viața, să nu vă sciți însușefiți, a sacrifica un ce trecător, pentru a sci căștiga stima și recunoștința națiunii!*“

Va să zică: D-l Vuia, are *dorința ferbinte* — și nu pregătirile de lipsă — de a scrie ori *istoria culturii noastre naționale* ori *istoria școalelor*, dar îi lipsește mijloacele materiale, cere deci, ca reuniunea să jertfăască o parte din fondul său de 5000 fl. Cît de mare să fie aceea parte? „Numai pentru Pesta îmi trebuie vr'o 3—400 fl., unde am *angajat* tineri universitari . . .“ — scrie D-l Vuia secretariului general al Reuniunii.

Comitetul Reuniunii a căutat să capaciteze pe Dl Vuia, ca să-și retragă petiția s'au cel puțin să se mulțamească cu vr'o 100 fl. Nici vorbă. Dl Vuia cu *elocința-i* cunoscută își căștigă între membri Reuniunii, neinițiați în întreaga afacere, o *majoritate zdrobitoare.* Prevîzîndu-le toate acestea comitetul, de frica unei scisiuni tocmai la adunarea *generală-iubilardă*, propune adunării, ca să-i-să voteze Dlui Vuia *numai* 200 fl., o sumă cu care se împăcase și Dl Vuia. Afacerea se aduce înaintea adunării.

Cuvântul cel dintâiu la acest obiect l-a avut părintele *Arhimandrit Musta*, care diplomatic nu se poate în destul mira, că cine cere ajutorul, pentru ce îl cere și cât cere. Am vorbit și eu în contra dării acestui ajutoriu zicând într'alte, că n'am încrederea, că Dl Vuia se poată scrie fie *istoria culturii noastre naționale*, fie *istoria școlilor noastre**.

Ei, dar membrii-învățători, repetez încă odată *seduși*, nu voiau se scie nimic de contrarii propunerii, cari considerând, că Dl Vuia era de față, vorbeau mai mult în generalități. Vorbind încă și părintele protopop Ghidiu, dar în înțelesul proverbului „*vox populi vox dei*“, scisiunea era să se întempele, dacă nu se afla expedientul, accentuat de mine prima oară, că cererea este în contra statutelor, ceea ce de fapt așa și este. Astfel au decurs lucrurile, — și nu mai amintesc de o situație penibilă, în care ne-a adus afacerea Dlui Vuia.

Lucrul așa s'a întemplat. Acum îl întreb pe D-l Brutus, nu merită dăscălire atunci, când ca raportor *consumat* nu raportează fidel, ci părtinind? D-Sa lucra corect dacă sau raporta despre întreg decursul dezbaterii, amintind și motivele, ce le-au adus contrarii propunerii comitetului, sau spunând simplu, că propunerea numită nu s'a primit.

De ce nu face acest lucru? Singur ne spune, că D-Sa scrie „*cum vrea*.“ Acest „*cum vrea*“ îl observăm totdeauna, când D-Sa face pe publicistul. Și apoi se ne dee voie a nu ținea de infalibile toate raporturile sale scrise *cum vrea* și nu cum s'ar pretinde să fie scrise de un jurnalist cu nume.

5. D-l Brutus îmi mai pune în vedere unele legi *dumnezeesci* și articoli de lege lumesci. Ce privește legea dzească citată fi recomand Dlui Brutus să se țină de proverbul latin: „*Sutor ne ultra crepidam*.“ În §§. legii lumesci nu sunt *acasă* ca D-l Brutus, pe care nu-l opresc și nici nu-l pot oprî, să facă întrebuintare de ei.

Mai observ și eu, că din felul cum s'a tipărit raportul Dsale în „*Dreptatea*“, nime nu poate deduce, că semnul întrebării de cearta, sau poate și subtragerea cuvintelor „*nu s'a primit*“ e lucrul Redacțiunii.

Am zis și n'oi mai zice nimic în toată chestia aceasta, fie chiar și din — *comoditate*.

P. Barbu

Varietăți

Adaus la legile politice-bisericesci. Ministrul de interne Perczel, a dat următoarea ordinațiune cu privire la introducerea numelor de botez a noi-născuților: „În urma nedumeririlor iscate la introducerea în matriculele de naștere a numelui de botez la pruncii noi-născuți, enunț, că luând în considerare, că matriculele de stat se conduc conform articolului de lege XXXIII § 20 din 1894, în limba statului, în această limbă este a se in-

*) Domnul Vuia a căutat documente pentru *opera sa* și la comunitatea de avere, și știți pe cine a angajat să-i cetească *germânească*? Pe un agronom de aici.

roduce și numele de botez. Spre evitarea nedumeririlor însă, ce ar putea să obvină mai târziu cu privire la identitatea personală, permit, ca în unele cazuri, la dorința însinuătorului, numele pruncului după introducerea în limba maghiară a numelui de botez să fie înscris, în parenteză, și în limba vorbită în ținutul respectiv. Ca însă la introducerea corespunzătoare limbei magiare în matricule a numelor folosite de diferite națiuni locuitoare pe teritoriul patriei noastre să poată fi observată o procedură comună, esemplarele trebuincioase ale consemnărilor făcute în aceasta privință de comisiunea esmisă a academiilor de știință magiară la 1893, și-le trimit spect. d-tale cu provocarea, ca din aceasta să distribuieți grabnic fiște-cărui conducătoriu de matricule câte un esemplariu pe lângă ordinațiunea, ca la înmatriculări să se acomodeze strict dispozițiunilor observate în consemnarea respectivă.“

Necrolog. Am pierdut un vrednic și harnic preot. Părintele Ioan Dumitrescu din Verciorova după un scurt morb, în puterea vieții a trecut la cele eterne Marți în 17 Octomvrie lăsând în adâncă jale numeroasa sa familie și rudeniile sale, precum și pre amicii și cunoscuții săi.

În Domnul adormitul a fost un preot cu totul devotat serviciului său; dânsul cu energie și multă abnegațiune a stăruit pentru promovarea intereselor păstorilor săi. El s'a născut în Luncani, protopresbiteratul Făgetului, unde a și devenit preot, dară după scurt timp a fost ales în Vucova, protopresbiteratul Buziașului, unde harnicieii sale i-a succedat, ca să se ridice o frumoasă biserică. Sunt abea șase ani decând a fost ales preot în Verciorova, unde îl aștepta un teren cam înțelenit. Dânsul nu s'a spăriat de greutățile cu cari s'a văzut în față, ci cu cunoscuta-i energie s'a pus la lucru; durere însă nu i-a fost dat, ca să poată duce la îndeplinire lucrul început, căci Atotputernicul Dzeu întru înțelepciunea Sa a pus capăt muncii sale, chemându-l prea de timpuriu la sine.

În Domnul adormitul precum a fost un laborios și vrednic părinte sufletesc, așa a fost și un bun grijitoriu și nobil părinte de familie. De multe ori l'am văzut la esamenele copiilor săi, ceea-ce demustră, că se interesa de sporiul și purtarea lor.

Joi în 19 Octomvrie a fost înmormântarea. Fiind răposatul dus în sânta biserică, s'a celebrat sânta liturgie prin Prea On. Domn protopresbiter Andreiu Ghidiu, fiind asistat de presbiterii Ioan Stoian din Caransebeș și Florea Suru din Vălișoara și de diaconul Dr. Petru Barbu, profesor de teologie; eară la finea sântei liturgii a urmat prohodul, la carele au luat parte și ceilalți preoți, cari au alergat a-și manifesta iubirea și stima lor față de răposatul lor confrate în serviciul Domnului. Aceștia sunt: Spiridon Șandru, controlor diecesan, George Petrescu, profesor de cântări și tipic la institutul teologic și pedagogic, Petru Domil din Buceșnița, Nicolae Jurca din Ilova, Mihail Drăgălina din Borlova, Nicolae Usonescu din Cârpa, Romul Tinca din Buchin, Ilie Popoviciu din Petroșnița. Părintele George Petrescu a adus cu sine și câțiva tineri teologi pentru cântările bisericesci.

Între prietenii defunctului am văzut pe Dr. Traian Badescu secretariu consistorial, pe asesorul consistorial Traian Barzu, apoi pe învățătorul local Dalea, pe învățătorul din Rorlova, Rădoi, apoi încă pe câți-va învățători, a căror nume mi-a scăpat din memorie.

Prea Onoratul Domn protopresbiter a ținut în decursul prohodului o pătrunzătoare cuvântare, vorbind despre soartea omenească.

După terminarea serviciului în sânta biserică s'a pornit conductul spre cimiteriu unde s'a așezat spre odihnă vecinică acest brav preot și vrednic servitor al sântului altariu.

Astfel ne-am despărțim de dânsul cu adâncă durere pentru pierderea timpurie a lui; eară acuma să zicem încă odată: D-zău să-l așeze în locașurile sale cele luminate, unde nu este durere și întristare, eară familiei sale și rudeniilor sale să le dea mângăere din isvorul cel nesecat al îndurării și iubirei sale de oameni!

— În 24 Octomvrie n. a adormit în Domnul învățătorul gr. or. rom. din Cireș-Timiș, *Damaschin Marcu*. În mormântarea a avut loc în 26 Octomvrie d. a. Pe reposatul îl plânge soția sa Maria și fii Romul, Cornel și Pompeiu. Fie-i țărna ușoară!

Adunarea societății pentru fond de teatru român s'a ținut în 14 și 15 Octomvrie v. în Brașov. Adunarea a fost condusă de vice-președintele ei *Iosif Vulcan*. Avearea societății se urcă la suma aproape 100.000 fl. Membrii fondatori are societatea 49 ear ordinari 98. Comitetul nou constă din Dnii *Iosif Vulcan* președinte, *G. B. Pop* vice-președinde, *V. Bologa* casariu, *V. Onișiu* secretariu I., *V. Goldiș* secretariu II, membrii în comitet *Coriolan Bredicean* și *G. Dima* Viitoriul sediu al comitetului este *Brașovul*. Proxima adunare generală se va ținea în *Făgăraș*.

Himen. Absolventul de teologie *Iosif Curuțiu* din Coșava, și-a încredințat de fiitoarea soție pe amabila domnișoară *Aurora Liuba* absolventă de pedagogie, fca veduvei *Sofia Liuba* din *Recița-montană*.

Membrii comitatensii, după informațiunile ce le avem până acuma, s'a ales în părțile *Oraviței* protopopul *Alexandru Popoviciu*, *Iosif Olarin* învățătoriu emerit în *Măidan*, *Petru Alexi* preot în *Breșteni* și *Alexiu Toader* preot în *Ciudanovița*; în *Caransebeș*: *C. Burdia*, senator primariu, *I. Curescu* președintele comunității de avere, și *P. Brancoviciu*; în *Caransebeșul nou*: *I. Ionașiu*, asesor consistorial, *Dr. T. Badescu* secretariu și *Fabiu Rezem* avocat; în *Logoj*: *Dr. Ștefan Petroviciu* avocat *Ioan Nedelcu* avocat, și agonomul *G. Iacobescu*: la *Visag*: *Traian Barzu*, asesor consistorial și ... *Scioponi* preot în *Remete-Poganițiu*.

Rotschild contra antisemiților. Mișcările antisemite din Viena l-a amărit pe milionariul baron Rotschild. A dispus adecă, că la spitalul Rotschild dela 15 Noemvrie încolo să se desfacă contractele pentru furnisare tuturor furnisariilor de religiunea creștină.

Revista Lîpovei este numele unei foi sociale, economice și literare, ce apare Sâmbăta, începând cu 14/26 Octomvrie în Lipova sub redacțiunea Dlui Ioan Brânda. Prețul 5 fl. pe an.

Concurs

La școala comunală elementară din *Mesiciu*, cu limba de propunere română și magiară este de întregit postul de învățătoriu.

Emolumentele împreunata cu acest post sunt:

1. În bani gata 300 fl.
2. Pentru conferință 10 fl.
3. Pentru scripturistică 6 fl.
4. 12 metri cubici de lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ.
5. $\frac{1}{2}$ juger de pământ de arătură.

Suplicele timbrate regulat și scrise în limba magiară se se adreseze către scaunul școlariu cu termin până în 15 Noemvrie st. n. 1895.

Mesiciu, în 16 Octomvrie 1895.

2—3 [78]

Lazar Bou
not. sc. școlarin.

Iovan Damian
președ. sc. școlariu.

Concurs

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățătoriu dela școala confesională gr. or. română din *Petroman*, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 300 fl.
2. Pentru 12 metri lemne 37 fl. 44 cr.
3. Paușal scripturistic 10 fl.
4. Paușal pentru conferințe 10 fl.
5. 3 jugere de pământ de arătură.
6. Cortel liber cu grădină de legumi.
7. Dela morți unde va fi poftit 50 cr.

Alesul învățătoriu este obligat a purta cantoratul, a instrua și conduce corul bis. și a purta agendele scripturistice ale comunei bisericesci.

Recursele provăzute cu documentele prescise și adreseate comitetului parohial, recurenții le vor înainta Prea On. Domn protopresbiter *Ioan Pinciu* în *Ciacova*.

Recurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică din *Petroman*.

Din ședința comitetului parohial ținută la 1 Octomvrie 1895.

[79] 2—3

Vincentiu Goț, m. p.
preot, ca preș. al comitetului.

Petru Cercel, m. p.
notariu ad hoc.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.